

Sacha

50 jaar modefotografie

Inhoud

Voorwoord 4

Dingeman Kuilman

Moments of Joy 6

Gabriel Bauret

Terug naar Breda! 8

Sacha van Dorssen

Sacha neemt elk model mee in haar eigen wereld 22

Peter Knapp

Haar foto's stralen iets gelukkigs uit 56

Claude Brouet

Beelden die doen denken aan stilte 92

Takada Kenzo

Het ging haar om het "zijn" 106

Lidewij Edelkoort

Dankwoord 116

English translations 118

Biografie 126

Voorwoord

Begin maart 2020 zocht ik voor het eerst contact met Sacha van Dorsen. Ik kwam haar op het spoor via Marieke Wiegel en Friso Wijnen, beiden betrokken bij een tentoonstelling van haar werk in Parijs in 2011. Sacha – haar 'nom de caméra' – heeft vanuit de Franse hoofdstad een grote reputatie opgebouwd, maar voor het Nederlandse publiek is ze een onbekende. Alleen een select gezelschap van vakgenoten wist van haar imposante oeuvre. De onbekendheid in haar moederland staat in schril contrast met de internationale waardering voor haar werk, en vooral met de verspreiding ervan. Vanaf de jaren 1970 kwamen haar foto's via toonaangevende magazines als *Elle* en *Marie Claire* onder ogen van honderdduizenden, vooral vrouwelijke lezers.

Sacha begrijpt als geen ander dat een modefoto de aandacht trekt door een gevoel op te roepen. De lezer zoekt in de foto zowel herkenning als verlangen. De wisselwerking daartussen voedt de aspiratie: zo wil ik zijn! Het gaat Sacha daarbij niet om een vastomlijnd schoonheidsideaal, maar om een zelfbewuste levenshouding. De speelsheid en sensualiteit van de modellen zijn een uitdrukking van hun onafhankelijkheid. Ook als haar foto's lijken aan te sluiten bij een mannelijk idee van erotiek, maken vrouwen bij Sacha de dienst uit.

4

Net als de echte wereld is de modewereld een schouwtoneel. In dat theater behoorde Sacha lange tijd tot de allerbeste regisseurs. Samen met haar team creëerde ze talloze scènes, op zoek naar het perfecte fotomoment. Al die momenten voegen zich samen tot een verhaal over mode als cultureel en sociaal fenomeen. Tegelijkertijd vormen ze de documentaire van een uitzonderlijk leven. Wanneer Sacha samen met ons haar foto's selecteerde, bleken die altijd de bron van sprankelende herinneringen. De kracht van haar beelden is onlosmakelijk verbonden met haar intense beleving van de setting waarin ze zijn ontstaan.

Vanwege de coronacrisis duurde het lang voordat we Sacha konden ontmoeten. April 2021 reisde ze dan eindelijk naar Breda, de stad waar haar loopbaan ooit begon. Ze verbaasde zich over het nieuwe station, ondernam een *sentimental journey* door de stad, verkende de museumzalen en maakte kennis met ons team. We werden allemaal verrast door haar energie, ze werkte het liefst alle avonden door. Die dagen in Breda werden wij haar nieuwe équipe. Ze nam op een vanzelfsprekende manier het voortouw: charmant en gedecideerd. Dankzij Sacha kreeg het project een sfeer van lichtheid en optimisme, alsof op een grijze voorjaarsdag plotseling de zon doorbrak.

Dingeman Kuilman

Algemeen directeur Stedelijk Museum Breda

english translation page 120

Terug naar Breda!

Sacha van Dorssen

Toen ik naar Breda kwam om de tentoonstelling voor te bereiden en door de mooi gerenoveerde stad liep – de Sint Janstraat waar de Academie St. Joost vroeger stond, vervolgens de Sint Annastraat met op de hoek van de Catharinastraat het gebouw waar we fotografie leerden en nog sterker in de Merkxtuin die toen was afgesloten en waar we op mooie dagen liggend in het hoge gras naar onze leraren luisterden – realiseerde ik me dat ik hier 60 jaar geleden voor het eerst een fototoestel in handen kreeg.

En dat ik nu, 60 jaar later, het resultaat van al die jaren reizen en werken kwam laten zien. Het was een heel bijzondere gewaarwording, en nog ongelofelijker toen ik bedacht dat we voor onze eerste opdrachten de keus hadden tussen de Markt, de suikerbietenfabriek en het Oudemannenhuis, nu het Stedelijk Museum Breda! De cirkel sluit zich.

Deze unieke samenloop van omstandigheden dank ik allereerst aan Beja Tjeerdsma, vroeger verbonden aan het Institut Néerlandais in Parijs waar ik een tentoonstelling had in 2011, 8 dankzij Marieke Wiegel die nu exposities maakt in de Bredase Grote Kerk, weer een toeval, en die mij tijdens een bustocht naar Maison Louis Carré van de architect Alvar Aalto voorstelde aan Friso Wijnen, Hoofd Cultuur van de Nederlandse ambassade in Parijs, aan wie ik later bij een kopje koffie mijn boek liet zien, in datzelfde jaar gemaakt door Gabriel Bauret.

Friso heeft, heel enthousiast, enkele directeurs van Nederlandse musea aangeschreven en tot mijn grote verrassing stelde Dingeman Kuilman mij deze tentoonstelling voor.

Allen ben ik hiervoor zeer dankbaar, evenals degenen die aan de realisatie van dit project hebben meegewerkt. Het was een lichtpunt in de covid-periode, ondanks dat we alles op afstand moesten organiseren.

Met heel veel plezier heb ik altijd gewerkt en voelde me erg bevoorrecht dit vak uit te oefenen. Het gaf me het gevoel dat alle mogelijkheden die ik had, werden gebruikt.

Fotografie is een geweldig vak, spreekt voor zichzelf, kent geen grenzen, houdt niet op, maakt dat je al je zintuigen, intuïtie en spieren kan gebruiken, is competitief zoals een sport, blijft spannend want je beheerst het nooit, dit althans in mijn geval.

Tussen reportage, snapshots en modefoto's zit een belangrijk verschil. Reportage en snapshots maak je spontaan, vaak

alleen, je drukt op de knop met je hart, dat geeft je de impuls. Modefotografie is een heel ander proces, meer kunstmatig. Als het model eenmaal klaar is na een lange voorbereiding lijkt het zelden natuurlijk of geloofwaardig. Tijdens het werken en door een en ander uit te proberen, beginnen niet alleen het model maar ook het haar, de make-up en de kleding opnieuw te leven en al doorwerkend worden ze werkelijk en doen zich de spontane momenten voor die ik zoek.

Modefoto's maak je over het algemeen niet alleen. Mijn naam staat voor een optelsom van teamwerk van redactie, redacteur, kapper, make-upartiest, model, assistent, chauffeur en vele anderen die bijdragen aan het resultaat – waarvoor hierbij mijn oprechte dank voor hun inspanningen en geduld.

Vaak bestond ons team uit verschillende nationaliteiten afkomstig uit alle werelddelen. Soms was de afspraak op het vliegveld, voor een verre reis, eenieder gemotiveerd om met een goede reportage terug te komen, ik vond dat heel positief.

Ik hou ook van de enorme contrasten die dit vak met zich meebrengt, de geraffineerde modewereld en de ongerepte landen waar we instinctief naar de juiste plekken zochten om de foto's te maken en de lokale chauffeur of visser wijze adviezen gaven.

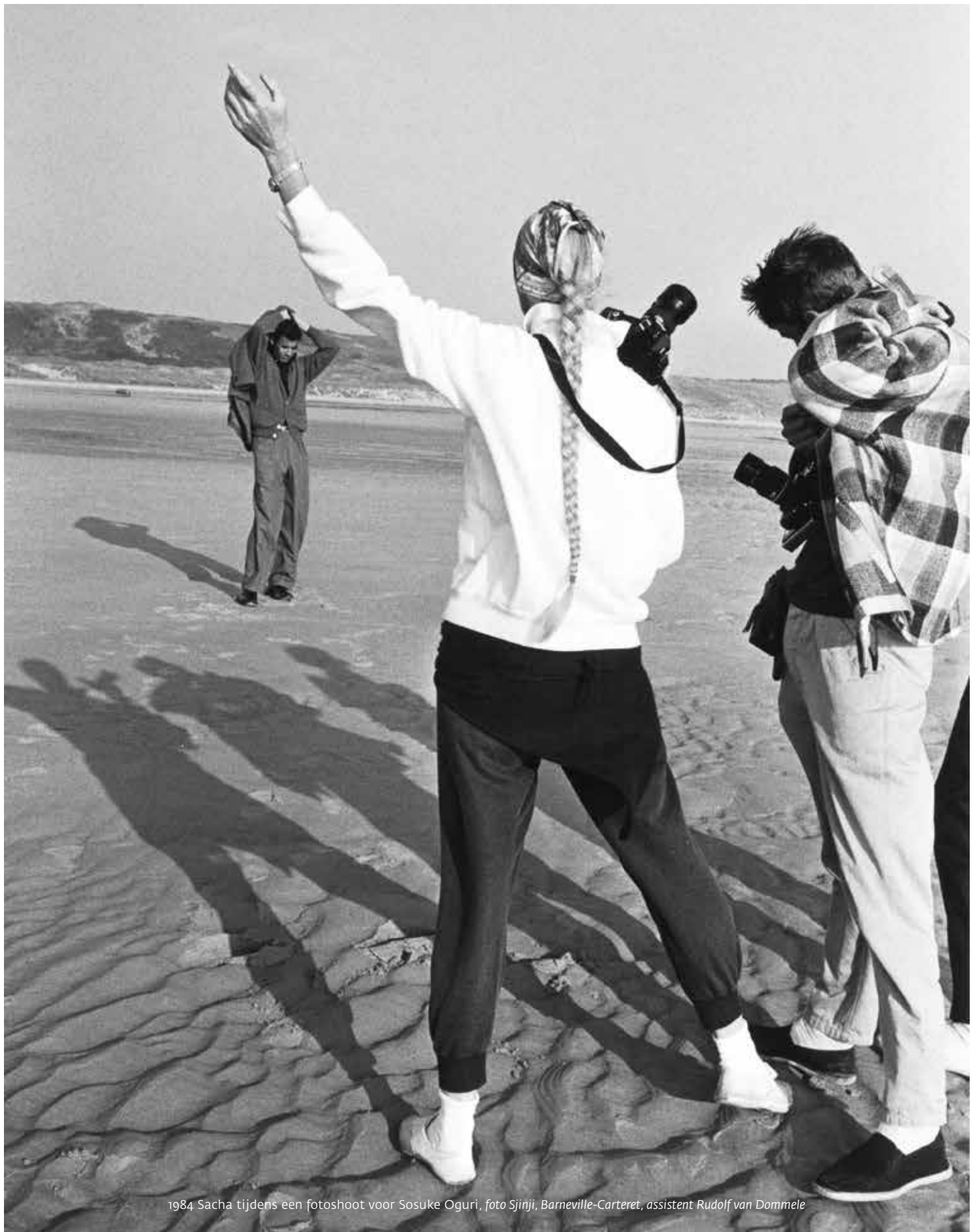
De verantwoordelijkheid mijn werk goed uit te voeren en terug in het vliegtuig de piloot die de taak overnam. Het kleine doosje met de dia's 24 x 36, goud waard als je denkt aan het werk van 5-6-7 mensen, het budget en de aflegde afstanden.

Na een exotische reis de lift te nemen naar een hoge etage in een torenflat om in een luxueus kantoor het resultaat te laten zien. De vreugde die de kleine stukjes celluloid teweeg brachten tijdens de projectie of op de lichtbak met een loep, we waren immers in de tijd van de analoge fotografie.

Het is ongelooflijk hoe, als een foto goed is, het kleinste detail wordt opgemerkt en ieders werk op die manier wordt erkend.

Natuurlijk gaat het niet altijd zo. Soms zit alles tegen, hoewel tegenvallers je vaak in de goede richting duwen, maar uiteindelijk is het enige wat telt het resultaat! In dit boek en de bijgaande expositie heb ik geprobeerd de beste herinneringen te laten zien, en die met lezers en bezoekers te delen.

english translation page 121

1984 Sacha tijdens een fotoshoot voor Sosuke Oguri, foto Sjinji, Barneville-Carteret, assistent Rudolf van Dommele

1991 Marie Claire Fort Lauderdale Kleding Issey Miyake

1997 Marie Claire Nationaal Park Plianesberg, Zuid Afrika modellen Adya en Lana, kleding agnès b. en Morgan pag 90-91 • 1997 Marie Claire Marrakech, Marokko model Wafae Jaidi-Arab en haar dochter Sarah, kleding Dries van Noten

1994 Austria Textil Lycée Janson-de-Sailly, Paris' model Laetitia Costa, kleding Lotita Lempicka

1990 Marie Claire UK Mexico model Carla Bruni, kleding Catherine Walker

2001 Bloom Paris Knitting Nature by Kathryn Hearn

2010 **Bloom** Paris *Joaquim Gram* en *Clara Hoffman*, *Kleding Dosa*

Colofon

Sacha verschijnt ter gelegenheid
van de tentoonstelling Sacha - 50 jaar modefotografie
in Stedelijk Museum Breda, van 19 juni 2021 – 5 december 2021

Uitgave

WBOOKS, Zwolle
info@wbooks.com
www.wbooks.com
i.s.m.
Stedelijk Museum Breda
info@stedelijkmuseumbreda.nl
www.stedelijkmuseumbreda.nl

Auteurs

Gabriel Bauret
Claude Brouet
Sacha van Dorssen
Lidewij Edelkoort
Peter Knapp
Dingeman Kuilman
Kenzo Takada

Tekstredactie

Marie Baarspul

Vertaling

Het Vertaalcollectief

Fotografie

Sacha van Dorssen

Eindredactie en coördinatie

Evelien Seegers

Vormgeving

Atelier René Knip en Rens Martens

© 2021 WBOOKS Zwolle / Sacha van Dorssen

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam.

© c/o Pictoright Amsterdam 2021.

ISBN 978 94 625 8447 1 / NUR 646

FONDS21 Gemeente Breda

Stedelijk
Museum
- BREDA

ZABAWAS

W BOOKS

Sacha - 50 jaar modefotografie vertelt het verhaal van een Rotterdams meisje dat doordringt tot de top van de modefotografie. Haar werk weerspiegelt de culturele en maatschappelijke veranderingen die plaatsvinden gedurende haar 50-jarige werkzame leven.

Al tijdens haar Parijse stage in 1964 bij *Elle* springt het talent van Sacha van Dorssen (Rotterdam 1940) in het oog. Met haar natuurlijke stijl verbeeldt ze soms exotische, maar vaker nog herkenbare situaties. Ook van de modellen zet ze een natuurlijk beeld neer. In alle gevallen roept Sacha precies de sfeer op die lezers aanzet tot fantasieën over werelden waar ze zelf ook toe willen behoren.

In de jaren 70 ontstaat de trend dat de stemming en het verhaal van een modefoto belangrijker zijn dan de kleding zelf. Sacha houdt daarentegen altijd voor ogen dat haar werk moet functioneren binnen de context van een tijdschrift. Sacha wordt een veelgevraagd fotograaf. Ze werkt onder meer met Grace Jones, Kate Moss en Claudia Schiffer, die toonaangevende mode dragen van Jean-Paul Gaultier, Comme des Garçons, Yves Saint Laurent en Dior.

Sacha's eigen leven laat zien hoe een vrouw zich in haar vak kan ontwikkelen. Met doorzettingsvermogen, lef en talent realiseerde ze haar meisjesdroom. Ze vertrok naar Parijs om een halve eeuw later terug te keren als een internationaal geliefde en bewonderde modefotograaf.

cover 1981 **Marie Claire** Essaouira modellen Cynthia en Isabelle Townsend, kleding Kenzo en Dorothée Bis

